

Кредитне забезпечення суб'єктів господарювання: проблеми, тенденції, шляхи вирішення

Визначено основні проблеми банківського кредитного забезпечення суб'єктів господарювання. Наголошено на сучасних проблемах формування ресурсної бази банківських інституцій. Проаналізовано динаміку показників, які характеризують кредитні можливості банків та визначено їх основні тенденції. Запропоновано ряд напрямів щодо вирішення означених проблем.

Ключові слова: кредитування, кредитні ресурси, банківська система, суб'єкти господарювання, взаємодія.

Постановка проблеми. Банківський сектор економіки країни відіграє одну із ключових ролей у забезпеченні суб'єктів господарювання фінансовими ресурсам. Це проявляється через його безпосередній вплив на спроможність підприємств усіх галузей економіки фінансувати інвестиції в капітальні вкладення, залучати високотехнологічні, інноваційні технології, а отже, забезпечувати можливість подальшого розвитку. При цьому існує досить щільний кореляційний зв'язок між рівнем розвитку фінансового, в тому числі і банківського, сектору та темпами зростання економіки, що обумовлено низкою причин: поглибленням глобалізації в фінансовій сфері, процесами об'єднання та взаємопроникнення банківських, промислових та торговельних капіталів, значною потребою суб'єктів господарювання в фінансово-кредитних та інвестиційних ресурсах, розширенням точок прикладання банківських капіталів тощо. Це обумовлено основною функцією банківської системи, яка полягає у задоволенні попиту у інвестиціях та кредитах, потреб суб'єктів господарювання та населення регіону в кредитних ресурсах, забезпечення повного спектру банківських продуктів та послуг.

Водночас, нинішній етап розвитку економіки характеризується значною нестачею кредитних ресурсів. Спостерігається існуванні суперечностей між орієнтирами розвитку банківсько – фінансового сектору та потребами суб'єктів господарювання, задіяних у процесах розширеного відтворення. В цьому ключі вважаємо за доцільне звернути увагу на так звану гіпотезу «відокремлення фінансового сектору від реальної економіки». В основі гіпотези лежать дві передумови. Вважається, що темпи зростання фінансових ринків вищі у порівнянні з аналогічними показниками в реальній економіці. Припускають, що фінансовим ринкам властиве

© І. С. Музика, Г. В. Возняк, 2014.

відхилення від нормального виконання їхніх функцій. На думку західних дослідників, сутність гіпотези відриву фінансового сектора від реального складає причинно-наслідковий зв'язок між цими двома передумовами: феномен відриву є причиною дисфункцій [1].

Не зважаючи на загально висхідний тренд фізичного обсягу залучених від суб'єктів господарювання депозитів та спрямованих в економіку кредитних ресурсів, вплив механізмів банківського кредитування на економічний розвиток залишається доволі незначним та нестабільним. Прослідковується ситуація, при якій структура банківських кредитів за галузями та термінами не відповідає потребам модернізаційних процесів – переважна частка кредитів (понад 70 %) спрямована у поточну діяльність, і за останні три роки структура інвестицій практично не змінилась: протягом 2008-2013 рр. найбільший обсяг кредитів надходив до харчової промисловості, що становить 26,7% усіх кредитів у переробну промисловість у середньому за період, металургії (12,4%), хімічної та нафтохімічної промисловості (8,9%), машинобудування (6,4%), виробництва неметалевої мінеральної продукції (4,9%). Частка кредитів, спрямованих у сільське господарство, мисливство та лісове господарство в середньому протягом останніх років не перевищувала 6,8% загального обсягу наданих суб'єктам господарювання кредитів. Водночас, переважна більшість кредитів у економіці є короткостроковими (до одного року – 47%), а частка довгострокових кредитів залишається низькою (понад 5 років – 4,3%). Наслідком стало погіршення основних макроекономічних показників України за збереження відносної стабільності фінансової сфери, що супроводжувалося наростанням дисбалансів, які містили потенціал макроекономічної дестабілізації [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В сучасній науковій та прикладній літературі ведеться активна дискусія щодо вирішення проблем, пов'язаних із розробкою дієвих механізмів кредитного забезпечення суб'єктів господарювання. Вагомий внесок в дослідження процесів організації кредитного процесу між банками та суб'єктами господарювання внесли провідні вчені – економісти: О. Барановський, О. Вовчак, О. Дзюблук, Т. Батуєва, А. Вожжов, Н. Єгорова, М. Крупка, М. Козоріз, А. Кузнецова, А. Пересада, Л. Федулова, О. Гудзь, М. Дем'яненко, В. Міщенко, О. Непочатенко, А. Сомик, М. Чумаченко та багато інших. Незважаючи на значний доробок авторів, все ще залишається відкритою дискусія щодо детермінації взаємодії банківського сектора економіки та суб'єктів господарювання, визначення економічних ефектів від залучення кредитних ресурсів в економіку та пошук шляхів їх розв'язання в нинішніх політико-економічних умовах.

Метою статті є дослідження теоретичних та практичних аспектів кредитування банківськими установами суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу. Нажаль, реалії розвитку української економіки засвідчують цілу низку проблем, обумовлених гострою потребою налагодження глибокої взаємодії між суб'єктами господарювання та фінансовими інституціями. Коло проблем є широким, слід констатувати, що можна очікувати їх подальшого поглиблення: нині спостерігається невизначеність курсової динаміки, що спричиняє подальшу актуалізацію ризиків кредитної діяльності через нестабільність вартості грошей; високу частку проблемних кредитів банків, що є одним із основних факторів дефіциту фінансових ресурсів у банківській системі; невизначеність інституційного середовища, в якому функціонують як банківська система, так і суб'єкти господарювання. Додаткові фактори для суб'єктів господарювання обумовлені визначеним європейським курсом країни та умовами Угоди про асоціацію України з ЄС та, зокрема, необхідністю приведення як фінансового, так і реального секторів економіки країни до стандартів Євросоюзу. Мається на увазі наступне. В Україні вітчизняні виробники гостро відчують нестачу власних фінансових ресурсів, спостерігається катастрофічний стан основних виробничих фондів, існує значна потреба в інноваційних технологіях, відмічається практично повний занепад наукоємних та високотехнологічних виробництв. Це обумовлює зростання попиту суб'єктів господарювання на банківські кредитні ресурси. Адаже успішне конкурування підприємств усіх галузей економіки, вихід їх продукції на європейські ринки потребують значного оновлення виробництв, переорієнтацію їх на випуск конкурентоспроможної продукції, якість якої має відповідати стандартам Європейського Союзу. З цих позицій банківським інститутам належать функції системоутворення діяльності всіх суб'єктів економічних відносин з отримання банківських послуг. Однак, однозначно стверджувати про беззаперечно позитивний вплив банківського кредитування на економічний розвиток в нинішніх соціально-економічних умовах, на нашу погляд, не є правомірним. Це може бути пояснено наступним:

по-перше, спостерігається катастрофічний розрив між регіонами України не лише за основними показниками соціально-економічного розвитку, що пов'язано, з включенням механізму ринкової конкуренції, що розділив регіони за їх конкурентними перевагами та недоліками, а й за основними показниками, які характеризують розвиток їх фінансового, в тому числі, і банківського секторів. Системоутворюючі установи концентруються в 6 областях країни та формують близько 90% банківської системи. Наприклад, власний капітал одного банку «Приватбанк» склав станом на 1.01.2014 р. 20909,59 млн. грн., що в майже 14 разів більше, аніж сукупний власний капітал банків – юридичних осіб Львівської області, та

в майже 10 разів перевищує сумарно власний капітал усіх банків областей, для прикладу, Карпатського регіону України;

по-друге, з проявом різних можливостей адаптації до ринку регіонів з різною структурою економіки та різним менталітетом населення і влади;

по-третє, позначилася фактична нерівність економічних взаємин різних регіонів України з центром [3]);

по-четверте, існування значної асиметрії регіонів України за показниками, що характеризують можливості їх кредитного забезпечення;

по-п'яте, спостерігається надвисокий рівень концентрації основних економічних та соціальних ресурсів в межах декількох регіонів, що пояснюється їх пріоритетним значенням при реалізації державної регіональної політики й інвестиційною привабливістю: лише п'ять регіонів концентрують понад 50% ВВП усієї держави; на 6 областей (Донецьку, Дніпропетровську, Запорізьку, Луганську, Харківську, Київську) припадало порядку 45% основного капіталу України. Надвисокий рівень концентрації основних економічних та соціальних ресурсів в межах декількох регіонів пояснюється їх пріоритетним значенням для реалізації державної регіональної політики та інвестиційною привабливістю. (Слід звернути увагу на те, що можна очікувати певного перерозподілу в цьому ключі в зв'язку із подіями на Сході країни).

Однак, значення банківського кредиту як джерела фінансування інвестицій та в процесах відтворення основних фондів беззаперечно обумовлено наступним:

- фінансовий сектор розвивається стрімкішими темпами, ніж розвиток реальної економіки;
- здатністю позитивно впливати на розвиток реального сектора економіки через дію механізмів ринкової трансформації;
- посиленням ролі та значення кредиту в забезпеченні економіки та населення додатковими фінансовими ресурсами;
- практично повною відсутністю альтернативних банківському кредитуванню інших позичкових джерел фінансування інвестиційних та споживчих витрат.

Виконуючи притаманні йому функції, банківський сектор через процеси перерозподілу фінансових ресурсів впливає на загальний стан економічного розвитку через забезпечення економіки додатковими фінансовими ресурсами у вигляді кредитів та інвестицій, посередництво на фондовому ринку та участю у розміщенні цінних паперів, здійснення розрахунків та підтримки поточної ліквідності економіки регіону. Це дозволяє йому приймати активну участь у формуванні фінансової бази та безпосередньо впливати на економічний розвиток. Загалом

функціонування банківської системи вважається ефективним лише у випадку, коли саме банківські установи здатні виконувати функції посередників між вкладниками фінансових ресурсів та реальним сектором економіки, який потребує масштабних довготермінових капіталовкладень. Однак, основними причинами недостатньої участі банківських установ у забезпеченні потреби суб'єктів господарювання в кредитних ресурсах виступають:

- недостатня капіталізація банків;
- високі ризики банків, пов'язані із кредитуванням суб'єктів господарювання, зокрема щодо довгострокового кредитування;
- недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази щодо забезпечення захисту кредитів;
- нестача довгострокових кредитних ресурсів, що пов'язане, в першу чергу, із недовірою до «довгих» депозитів з боку основного джерела банківських ресурсів – домашніх господарств;
- неефективність системи рефінансування банків з метою кредитування економіки;
- нерозвиненість системи субсидування відсоткових ставок за кредитами;
- недостатня прозорість фінансової звітності підприємств;
- вибіркове застосування практики синдикуваних кредитів.

У останні роки банки проводять консервативну кредитну політику, внаслідок чого доступ до довгострокового кредитування одержують лише деякі підприємства, що оперують значними грошовими потоками, мають добру кредитну історію й досить ліквідне забезпечення. Недостатність фінансування й недоступність кредитування – це основні тенденції, що характеризують економічні умови функціонування промислового виробництва в Україні [4].

Проблеми поглиблюються ще й тим, що кредитна діяльність банків є високо ризиковою діяльністю. З іншого боку, саме вона створює основну частку доходів комерційних банків. Тому фінансовий результат банківської установи значною мірою залежить від результатів її кредитної діяльності. Основні показники діяльності по банківській системі представлено в табл. 1. Однак, додаткових коментарів потребують фінансові результати банків за результатами 1 півріччя 2014 р. Позитивний фінансовий результат за підсумками 6 місяців 2014 р. був зумовлений процесами ліквідації ряду проблемних банків. Зростання обсягу активів відбувалось за рахунок девальвації національної валюти.

Не можна оминати увагою і значну просторову диференціацію банківських установ: ефективне функціонування банківської мережі

Таблиця 1

Основні показники результатів діяльності банків, по системі,
2012-2014 рр., млн. грн.

	01.07.2012	01.07.2013	01.07.2014
Чистий операційний дохід від основної діяльності, в т. ч.:	35052	33953	47646
Чистий процентний дохід	25317	23231	28289
Чистий комісійний дохід	8339	9484	10536
Результат від торговельних операцій	1396	1238	8821
Чистий інший операційний дохід	-5324	-2398	-930
Чистий операційний дохід	29728	31555	46716
Інші доходи	931	1946	2528
Загальні адміністративні витрати	17629	18858	21510
Відрахування в резерви	11563	12549	27225
Податок на прибуток	-91	913	-741
Фінансовий результат поточного року	1558	1181	1250
Коефіцієнт ефективності діяльності	136,60%	144,35%	179,75%
Загальні адміністративні витрати / валовий дохід	24,56%	24,03%	20,81%
ROA	0,29%	0,21%	0,19%
ROE	1,98%	1,36%	1,37%

Складено за матеріалами Національного рейтингового агентства «Рюрик» [7].

виступає в якості найефективнішого каналу збуту банківських продуктів та послуг, забезпечуючи суб'єктам господарювання доступ до фінансових ресурсів. Територіально в Україні сформувались декілька потужних фінансових центрів, розташування яких повністю відповідає схемі макрорегіоналізації України [5]. Проведений аналіз концентрації банків та їх філій по регіонах України демонструє, що протягом 2006-2013 рр. в м. Київ в середньому було сконцентровано 62,18% усього масиву фінансових інституцій, в той час, коли в 10 областях не існувало жодного банку – юридичної особи, а з 2011 р. кількість таких областей зросла ще на 1 за рахунок Івано-Франківської області. Розмах асиметрії між регіонами за часткою банківських установ – юридичних осіб в загальному обсязі зареєстрованих в країні банків є значним, та сягає між м. Києвом (max) та Волинською, Закарпатською та Сумською областями (min) 115,28 разів; варіаційний розмах між м. Києвом та найближчою за ним Дніпропетровською областю становить 8,2 рази, між Дніпропетровською

областю та Івано-Франківською (min) 19,6 рази, між Дніпропетровською та наступною за нею Донецькою – 1,27 рази, між Дніпропетровською та Львівською областю – 2,68 рази.

За період 2005-2013 рр. філіальна мережа банків скоротилась майже у 7 разів. І якщо в результаті банківської кризи 2008-2009 рр. цей процес було лише започатковано, то, для прикладу, з початку 2013 р. внаслідок оптимізації діяльності банків та об'єднання низки банківських установ кількість банківських регіональних підрозділів (філій та відділень) загалом зменшилася на 2,6% (або 498 підрозділів) та станом на 01.12.2013 р. склала 19,4 тис. од. Лише з початку 2014 р. мережа точок продажу банківського продукту скоротилась на 6%, та станом на 1 травня 2014 р. становила 18229 одиниці.

Однією із найважливіших перешкод в кредитному процесі є значна нестача ресурсів у фінансових установ. Основним джерелом, що формує ресурсно-фінансову базу банківської системи регіону, є депозитні ресурси: поточні рахунки та строкові депозити юридичних та фізичних осіб. В Україні переважають строкові депозити, що складають 434,9 млрд. грн. (64%), тоді як поточні депозити становлять 246,8 млрд. грн. (36%). Починаючи з червня 2014 р. частка строкових депозитів знизилась, а поточних зросла на 3 процентних пункти через спад довіри до банків. Основна частина строкових депозитів (337,7 млрд. грн.) була залучена в населення. При цьому за підсумками 9 місяців 2014 р. депозити фізичних осіб у національній валюті знизилися на 18,0% – до рівня 207,9 млрд. грн., тоді як падіння вкладів в іноземній валюті склало –34,1 % та становить 15,1 млрд. дол. США станом на 01.10.2014 р. За період з 1 до 16 вересня 2014 р. відтік депозитів з банківської системи сягнув 6,4 млрд. грн., з яких в іноземній валюті – 0,4 млрд. дол. [6]. Авід початку 2014 р. і станом на 6 жовтня становив 110 млрд. гривень.

Зокрема, протягом 1 півріччя 2014 р. поточного року спостерігалась тенденція до вилучення депозитів юридичних осіб із банківської системи. Це пояснюється економічною та політичною ситуацією в країні, що зумовило виникнення значних фінансових труднощів та обмеженість доступу по кредитних ресурсів. Це змусило суб'єктів господарювання вилучати власні депозити задля фінансування поточної діяльності [7]. Загалом обсяг депозитів суб'єктів господарювання протягом 2014 р. скоротився на 0,73% або 1,72 млрд. грн. та станом на 1 липня 2014 р. склав 233,23 млрд. грн.

Дослідження динаміки наданих банківськими установами кредитів суб'єктам господарювання свідчить про їх висхідний тренд, щорічне зростання в середньому спостерігалось протягом усього періоду

досліджень, з 2006 р по 2013 р включно. В структурі наданих суб'єктам господарювання кредитів переважали коротко та середньострокові кредити в національній валюті. Загалом, обсяг наданих кредитів по системі в середньому протягом 2013 р. становить 55–65%. При цьому, питома вага обсягів кредитів та заборгованості клієнтів за кредитами станом на 01.01.2013 р. в структурі їх активів становила 61,6%. До того ж у розрізі окремих груп банків, за офіційною інформацією, питома вага обсягів кредитів та заборгованості клієнтів за кредитами станом на 01.01.2013 р. в структурі їх активів для I групи становила – 62,0%; для II групи – 63,5%; III групи – 55,4%; для IV групи – 61,2%.

Вартість кредитних ресурсів, станом на початок липня 2014 р. в середньому становила 16,2% в національній валюті та 7,4% в іноземній. Протягом 2013 р. кредитні операції склали майже дві третіх усіх активів банків (65%). Майже весь приріст кредитів у 2013 році досягнуто за рахунок кредитування реального сектора економіки. При цьому поліпшувалася й якість кредитних операцій банків. Проблемні кредити на балансах банків за 11 місяців 2013 р. зменшилися на 16 млрд. грн., а їх частка у загальному обсязі кредитних операцій за рік знизилася з 16,5% до 13,5%.

Не можна не наголосити і на значній диференціації в регіональному розрізі просторового залучення кредитних ресурсів. Протягом досліджуваного періоду (за виключенням 2006–2007 р.) в середньому 78,9% кредитів нефінансовим організаціям (в загальному обсязі кредитів, виданих цій категорії споживачів банківського продукту) припадало на 4 регіони: Київ та Київську область (52,74%), Дніпропетровську (14,7%), Донецьку (7,32%) та Одеську (4,14%) області України. Ці регіони (за виключенням Одеської за результатами 2011 р.) показали за показником, який аналізується, вищі за середньоукраїнські значення частки регіону в загальному обсязі виданих кредитів.

В середньому за 8 років, які було проаналізовано, на кредити, залучені суб'єктами господарювання м. Києва, припадало 52,74% усіх спрямованих в економіку банківських кредитів. А розмах асиметрії між ним та, наприклад, Одеською областю становив 12,75 разів. Також слід наголосити, що загалом області зберігали межі частки в загальному обсязі виданих кредитів протягом досліджуваного періоду. Коливання, які мали місце, були ситуативними та не дають підстав стверджувати про конвергентний розвиток регіонів.

На тлі цього слід констатувати наявність суттєвих процесів перерозподілу ресурсів, так званий процес перетікання капіталів: акумульовані ресурси концентруються в декількох фінансових центрах, обслуговуючи потреби економіки власних регіонів, про йшлося вище. Це підтверджується розрахунком співвідношення залучених депозитів та кредитів, спрямованих

суб'єктам господарювання. Можливість до забезпечення себе власними кредитними ресурсами в повному обсязі мають суб'єкти економіки лише однієї області – Тернопільської. Всі решта областей самостійно забезпечити себе кредитними ресурсами не в стані. Причому, нижчі за середню по країні значення мають в тому числі і високорозвинені регіони, зокрема Дніпропетровська, м. Київ та Київська, Львівська, Одеська та Харківська області. Така ситуація призводить до того, що левова частка кредитних ресурсів, що створені на території регіону, обслуговує відтворювальні процеси за його межами, перерозподіляючись між центром та іншими регіонами через систему міжбюджетних, фінансово-податкових та інших відносин, вони лише частково повертаються у регіон створення в якості його фінансових ресурсів – бюджетних, інвестиційних, кредитних.

В контексті нашого дослідження необхідно наголосити, що саме банківські кредити та інвестиції мають найбільший потенціал щодо фінансування модернізаційних процесів. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку країни, включаючи акціонерний капітал та боргові інструменти, на 1 січня 2014 р. склав \$68,312 млрд.; загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, спрямованих в українську промисловість, становить \$18,013 млрд. або 31% загального обсягу, в установи фінансової та страхової діяльності – \$15,349 млрд. або 26,4%, на підприємства торгівлі та ремонту автотранспорту – \$7,560 млрд. або 13,0%, ринок нерухомості – \$4,371 млрд. або 7,5%, на наукову та технічну діяльність – \$3,448 млрд. або 5,9%). Обсяг прямих іноземних інвестицій в сільському, лісовому та рибному господарстві України за результатами першого півріччя 2014 р. скоротився на 104,1 млн. дол. США або 13,4% (до 672,5 млн. дол. США) у порівнянні із обсягом ПІІ на початок 2014 р. Причому, темпи відтоку інвестицій у сільському господарстві були більшими, ніж по економіці країни загалом: прямі іноземні інвестиції в усіх видах економічної діяльності держави зменшились за перше півріччя 2014 р. на 11,9% до 50 млрд. дол. США, а частка сільського, лісового та рибного господарства в них зменшилась з 1,4% до 1,3%. АПК зайняв шосте місце з темпів зменшення прямих іноземних інвестицій [8]. Водночас капітальні інвестиції в сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг у січні-червні 2014 р. склали 6,3 млрд. грн., що на 18% менше, ніж за аналогічний період минулого року, що є наслідком зменшення прибутковості аграрного виробництва і погіршення умов доступу до кредитних ресурсів. При цьому заборгованість українських підприємств за кредитами та позиками, торговими кредитами та іншими зобов'язаннями (борговими інструментами) перед прямими іноземними інвесторами (на 1 січня 2014 р.) склала \$10,155 млрд. [9].

Як висновок, на нашу думку розв'язання проблем, пов'язаних із кредитуванням суб'єктів господарювання в Україні лежить у трьох площинах. По-перше, це проблеми, розв'язання яких лежить в компетенції держави та може проявлятися через формування законодавства, запровадження якого сприятиме стимулюванню кредитування, особливо це має стосуватись суб'єктів малого та середнього рівня та розробка дієвого механізму для реалізації цього положення; забезпечення державної фінансової підтримки для зниження рівня ризику для банківських установ; коригування рівня резервних вимог; застосування практики довгострокового рефінансування під кредитування банками суб'єктів підприємництва. По-друге, це ціла низка проблем, пов'язаних із розширенням джерел формування ресурсів. Їх розв'язанні лежить в площині удосконалення механізмів пільгового кредитування через забезпеченню механізму державних гарантій на отримання кредитних ресурсів у довгострокові проекти, активізації іпотечного кредитування, мікрокредитування; залучення кредитних коштів на програмних засадах для модернізації підприємств, розроблення механізмів кредитної підтримки суб'єктів господарювання сектору із залученням ресурсів міжнародних фінансових організацій тощо. По-третє, проблеми, розв'язанні яких лежить в компетенції банківських інституцій. До них слід віднести зростання капіталізації банківських установ, зміну в ресурсній політиці банків, запровадження нових видів банківських продуктів з метою залучення додаткових фінансових ресурсів; синдикативне кредитування; налагодження співпраці із місцевими органами влади з метою співкредитування перспективних для регіонів інвестиційних проектів тощо.

Список використаних джерел

1. Лактіонова О. А. Аналіз співвідношення фінансового та реального секторів економіки України [Електронний ресурс] / О. А. Лактіонова, Г. Г. Захаров. – Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/29111/1/19.pdf>
2. Системна криза в Україні: передумови, ризики, шляхи подолання: аналіт. доп. / Я. А. Жаліло, К. А. Кононенко, В. М. Яблонський [та ін.]; за заг. ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2014. – 132 с.
3. Комерсант.UA : Інтернет видання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kommersant.ua/doc/1879527/print>
4. Шовкун І. Кредитоспроможність підприємств у контексті формування фінансових джерел відтворення переробної промисловості у регіонах України [Електронний ресурс] / І. Шовкун // Вісник НБУ. – 2014. – лютий. – С. 54-61. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=4881647>
5. Соціально-економічне районування України: Препринт / М. І. Долішній, М. М. Паламарчук, О. М. Паламарчук, Л. Т. Шевчук. – Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 1997. – 50 с.

6. Гонтарева: У вересні відтік депозитів з банків сягнув 6,4 мільярди [Електронний ресурс] // Українська правда. – 2014. – 20 вересня. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2014/09/20/7038397/>
7. Аналітичний огляд банківської системи України за 1 півріччя 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rurik.com.ua/documents/research/bank_system_2_kv_2014.pdf
8. Прямі іноземні інвестиції в сільське господарство України [Електронний ресурс] // Українські національні новини. – 2014. – 16 жовтня. – Режим доступу : www.unn.com.ua/.../1396339-pryami-inozemni-investitsiyi-v-silkskogospodarstvo-ukrayini-zmenshilis-na-13-4-ukab
9. У 2013-му приплив прямих іноземних інвестицій в Україну скоротився майже в 2 рази [Електронний ресурс] // Коментарі. – 2014. – 14.02. – Режим доступу : <http://ua.comments.ua/money/221464-u-2013mu-pripliv-pryamih-inozemnih.html>
10. Інституційні засади розвитку інвестиційної діяльності у промисловості України. Аналітична записка [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1577/>

Muzyka I. S., Voznyak H. V. Credit support of economic entities: trends, ways of solving.

The basic problems of bank credit support entities are defined. Emphasized the modern problem of forming the resource base of banking institutions. The dynamic parameters that characterize the lending capacity of banks and determined their key trends. A number of areas to address the aforementioned problems.

Key words: credit, loans, banking, business entities, the interaction.

Музыка И. С., Возняк Г. В. Кредитное обеспечение субъектов хозяйствования: проблемы, тенденции, пути решения.

Определены основные проблемы банковского кредитного обеспечения субъектов хозяйствования. Акцент сделан на современных проблемах формирования ресурсной базы банковских институций. Проанализирована динамика показателей, которые характеризуют кредитные возможности банков и определены их основные тенденции. Предложен ряд направлений для решения указанных проблем.

Ключевые слова: кредитирование, кредитные ресурсы, банковская система, субъекты хозяйствования, взаимодействие.